

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra výtvarné výchovy

Sedm smrtelných hříchů

Bakalářská práce

Magdaléna Poláková

Specializace v pedagogice – vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. František Hodonský

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 1. června 2020

.....

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce a to Prof. akad. mal. Františku Hodonskému za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

V Plzni 30. června 2020

.....

vlastnoruční podpis

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou sedmi smrtelných hříchů. Dělí se na dvě různé části. První část je teoretická, zde se budu věnovat významu, historii a myšlenkám týkajících se daného tématu. Pro tuto část jsem převážně čerpala z níže uvedené literatury. Druhá část mé bakalářské práce, praktická, je zaměřená na mé výtvarné zpracování daného tématu pomocí kombinovaných technik. Použila jsem techniky linorytu a anilinových barev. Tato část je převážně postavena na mých osobních názorech.

Klíčová slova: Sedm smrtelných hříchů, hřích, kombinované techniky, linoryt, malba

Annotation

This bachelor thesis deals with the issue of the seven Deadly Sins. It is divided into two different parts. The first part is theoretical, here I will devote myself to the meaning, history and ideas related to the subject. For this part, I mainly drew on the literature below. The second part of my bachelor thesis, practical, is focused on my art work of the given topic using combined techniques. I used the techniques of linocut and aniline paint. This part is mostly based on my personal opinions.

Keywords: Seven deadly sins, sin, combined techniques, linocut, painting

Obsah:

Úvod	2
1. Co je to hřích	3
2. Sedm smrtelných hříchů.....	4
2.1 Pýcha	5
2.2 Závist	7
2.3 Hněv	8
2.4 Nestřídmost.....	9
2.5 Smilstvo	11
2.6 Lakomství	12
2.7 Lenost.....	14
3. Moje zpracování SSH.....	15
3.1 Výběr tématu	15
3.2 Techniky (linoryt, anilinové barvy)	16
3.3 Postup práce.....	17
4. Inspirace	21
Závěr – sebereflexe	22
Resumé.....	24
Zdroje	25
Audiovizuální zdroje.....	26
Seznam obrazových příloh	26
Obrazová příloha	28
Vlastní tvorba	33

Úvod

Ve své bakalářské práci bych se ráda věnovala problematice sedmi smrtelných hříchů. Chtěla bych toto téma rozebrat jak z pohledu křesťanství, tak i z pohledu běžného ateisty, a tudíž z pohledu dnešní moderní doby. Také bych ráda okrajově zmínila pohled i jiných náboženství. Myslím si, že je důležité na věc pohlížet objektivně z více úhlů pohledu, abychom mohli dojít k závěrům. Chtěla bych také vyvrátit některé fámy, které jsou s tímto tématem spojeny. Postoj, který mám při začátku psaní této práce je takový, že jsem velmi otevřená. Náboženský pohled na hříchy nám může připadat zastaralý a příliš přísný ovšem novodobé pojetí hříchů je na druhou stranu přespříliš laxní. Co je tedy správné? Na konci mé bakalářské práce bych se k této otázce ráda vrátila a pokusila se na ni odpovědět.

Další důvod, proč jsem si toto téma vybrala, je fakt, že nedokážu pochopit, co lidstvo neustále vede a svádí ke konání těchto hříchů, i když si všichni uvědomujeme, že to není správné. Je to sám Ďábel, co se nás snaží svést na špatnou cestu anebo je to jen naše neovladatelná touha po něčem nebo po někom, co nás nutí konat tyto činy?

Abychom problematice správně porozuměli, je důležité zabývat se definicí hříchu, jako obecného pojmu a až poté můžeme přejít k rozebírání sedmi smrtelných hříchů z pohledu křesťanství a moderní doby napříč historií.

Dále bych se ve své práci chtěla podrobněji zabývat jednotlivými hříchy, což jsou: pýcha, závist, hněv, nestřídmost, smilstvo, lakomství a lenost, protože si myslím, že popis každého hříchu nám později pomůže k pochopení toho, proč jsem určitý hřích zpracovala takovým způsobem.

Poté už bych se přesunula k mému zpracování sedmi smrtelných hříchů v praktické části mé bakalářské práce. Nejprve zde zdůvodním, proč jsem si toto téma vybrala a co mě k tomu vedlo. Dále bych se ráda stručně věnovala technikám, které jsem si vybrala pro tvorbu své praktické části bakalářské práce, a to tedy linorytu a malbě anilinovými barvami. Následující částí je popis toho, jak jsem při zpracovávání tématu postupovala a rozebrání jednotlivých obrazů. Rovněž bych chtěla také napsat několik řádek o umělcích a dílech, kterými jsem se nechala při tvorbě praktické části

volně inspirovat. Chtěla bych o každém umělci napsat pár vět, abych trochu představila jeho tvorbu a nastínila tedy, čím mě vlastně inspiroval.

1. Co je to hřích

V první řadě je důležité si uvědomit, co je to vlastně hřích. Hřích lze vykládat z pohledu křesťanství, z kterého pochází, ale také z pohledu dnešní doby. Slovo *hřích* v minulosti v lidech vyvolávalo strach a obavy, bylo to pro ně něco hrůzného, nechtěli s tím mít nic do činění. Lidé v dřívějších časech považovali hřích za něco, co je oprostí od lásky, rodiny a Boha. V dnešní době má hřích úplně jiný význam, jeho nebezpečnost byla zastřena ironií, s kterou toto slovo používáme. Také jako hříšným činem nejčastěji označujeme něco, co je nemravné. Mnoho z nás považuje hřešení za porušování nějakých pravidel, slovo hřích už pro nás ztratilo hlubší smysl.

V křesťanství se hřích vykládá jako zneužití svobody, kterou nám jako bytostem Bůh dal. *"Hřích je tedy vědomý a dobrovolný poklesek vůči rozumu, pravdě, správnému svědomí. Je to přestupek v řádu pravé lásky proti Bohu a proti bližnímu v důsledku zvrácené náklonnosti k tomu, co se jeví jako dobré."*¹

V Janových epištolách je hřích vysvětlen jako přestupek proti Zákonu. *"Obsahem Zákona je láska, jež má být odleskem lásky Boží k lidem. Každé porušení této lásky je nepravostí, kterou se člověk zaprodává ďáblu a tím přerušuje obecnství s Bohem."*²

Hřešit můžeme pomocí činů nebo slov, dokonce i pouhá myšlenka může být považována za hřích. Hřích lze rozdělit na smrtelný hřích a lehký hřích. Za smrtelný hřích se považuje vážné porušení Božího zákona, které nás odvádí od Boha. Tento hřích musíme provést s naším plným vědomím, aby byl považován za smrtelný.¹

¹ PETROSILLO, Piero. Křesťanství od A do Z. 1998, Karmelitánské nakladatelství. s. 66. ISBN 80-7192-365-6

² NOVOTNÝ, Adolf. Biblický slovník (A-Ž). 1992, Kalich, Česká biblická společnost. s. 226. ISBN: 9788070175286

2. Sedm smrtelných hříchů

Někdy také označováno jako sedm hlavních hříchů. Slovo *hlavních* nenaznačuje, že tyto hříchy jsou ty nejdůležitější, nýbrž to, že vycházejí z hlavy.³

Není zcela známo, jak vlastně vznikl seznam sedmi smrtelných hříchů, ale někteří lidé se domnívají, že vznikli ve 4. století, ze seznamu osmi zlovyků, které napsal Evagriem z Pontu, řecký teolog.

Za zakladatele seznamu sedmi smrtelných hříchů, je ale považován papež Řehoř I., který měl tento seznam uvést kolem roku 600 n. l. Jednotlivé hříchy jsou: Pýcha (latinsky *Superbia*), Závist (latinsky *Invidia*), Hněv (latinsky *Ira*), Nestřídmost (latinsky *Gula*), Smilstvo (latinsky *Luxuria*), Lakomství (latinsky *Avaritia*), Lenost (latinsky *Acedia*). Přesné označení a vymyšlení názvu pro každý hřích, mělo předejít tomu, aby se lidé podvědomě hříchů dopouštěli a báli se jich. Protikladem sedmi smrtelných hříchů je seznam sedmi cností od Aureliuse Prudentiuse Clemense. Jsou to tedy: Pokora (*humilitas*), Přejícnost (*benevolentia*), Mírumilovnost (*patientia*), Střídmost (*temperantia*), Cudnost (*castitas*), Štědrost (*caritas*), Činorodost (*industria*).⁴

Mnoho lidí se domnívá, že sedm smrtelných hříchů pochází z Bible, ale není tomu tak. V Bibli jsou tyto jednotlivé hříchy zmíněny a zavrženy, ale nejsou zde uvedeny pod názvem "Sedm smrtelných hříchů". Označení "smrtelný" je klamné, jelikož tyto hříchy nejsou těmi nejhoršími pro Boha a nejsou tedy ani smrtelnými. Jsou to základní lidské hříchy, od kterých se odvíjí všechny další. Podle křesťanů je sedm smrtelných hříchů cestou do pekla. Ztělesněním hřichu je Dábel a Bůh je jeho přesným opakem.

³ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 9–10. ISBN 978-80-7195-249-7

⁴ GROLLOVÁ, Jana a Daniela RYWIKOVÁ. Militia est vita hominis: sedm smrtelných hříchů a sedm skutků milosrdenství v literárních a vizuálních pramenech českého středověku. 1. vyd. České Budějovice: Veduta, 2013, s. 275. ISBN 978-80-86829-85-2

2.1 Pýcha

Pýcha, jinými slovy přehnaná sebeúcta, domýšlivost anebo nadřazenost, je považována za nejhorší ze všech sedmi smrtelných hříchů. Podle Augustina byla právě pýcha důvodem, proč se Satan odvrátil od Boha. Začátkem každého hříchu je pýcha. „*Nezřízená sebeláska je příčinou každého hříchu.*“ řekl Tomáš Akvinský.⁵

V dnešní době, je nám vštěpováno, abychom byli hrdí a pyšní na sebe, na své činy i na své blízké a vytvářeli si pocit sebeúcty. Hrdost sama o sobě není záporná vlastnost, ale vychází z pocitu vlastní důležitosti nad ostatními. Křesťanství k tomuto postoji přistupuje opačně, tvrdí nám, že nejvyšší sebeúcty dosáhneme pomocí pokory, až si uvědomíme naše hříchy a to, že nejsme dokonalí. Pyšný člověk nedokáže akceptovat skutečnost, že někdo může být stejně dobrý, ne-li lepší než on. Pýcha nám zamezuje v utváření a posilování našich společenských vztahů – je to hřích soupeřivý.⁶

Podle křesťanství bychom měli být pokorní, protože i Stvořitel je pokorný a my jsme byli stvořeni k jeho obrazu. Může se zdát, že Bůh je vlastně pyšný, chce-li, jak je psáno v Bibli, abychom ho chválili a podřídili se jeho vůli. Ovšem podle křesťanů Bůh nemá zapotřebí slyšet lidskou chválu, je totiž soběstačný. Boha uctíváme hlavně kvůli sobě, je pro nás prospěšné uctívat něco nebo někoho jiného než sebe sama. „*Stáváme se takovými, jaké jsou předměty našeho uctívání.*“ Říká spisovatel a teolog Graham Tomlin.⁷

Protikladem Pýchy je pokora. Pokora nám umožňuje, abychom se mohli starat o výsledky, úspěchy a životy dalších lidí a neupřednostňovali jen sami sebe. Pomocí pokory si vytvoříme sebeúctu mnohem lépe než s pýchou. Jak tedy dosáhnout pokory? Měli bychom se naučit uvědomovat si, co jsme udělali špatně a přiznat si, že druhé lidi k životu potřebujeme a že jejich potřeby jsou stejně významné jako naše a tím se s jistou vyvarujeme pýše.

⁵ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 31. ISBN 978-80-7195-249-7

⁶ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 29. ISBN 978-80-7195-249-7

⁷ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 30. ISBN 978-80-7195-249-7

Proč je právě pýcha považována za nejhorší ze všech sedmi hříchů? Myslím si, že je to z toho důvodu, že pýcha nám dává pocit, že ve svém životě nepotřebujeme nikoho jiného, ani Boha. Chtěla bych zde zmínit jeden mýtický příběh. Příběh o andělu Luciferovi, který chtěl být nejoblíbenějším Božím stvořením. Lucifer si přál, aby měl stejnou sílu a vliv, jako měl sám Bůh. Bůh chtěl, aby se Lucifer poklonil Adamovi, jakožto jeho výtvoru. Luciferova pýcha mu to ale nedovolovala. Myslel si totiž, že je mnohem důležitější, než byl Adam. Lucifer se vzbouřil, byl ale uvržen do pekla, kde se stal zlým padlým andělem a vládcem podsvětí, který je nepřítelem Boha.

V Bibli sice tento příběh nenalezneme, ovšem mě připadá, jako názorný příklad pýchy. Ďábel slíbil, že na oplátku zničí výtvor Boha, člověka. V převtělení za hada svedl Adama a Evu k prvotnímu hříchu, pýše. Ďábel láká Evu, aby ochutnala zakázané ovoce ze stromu poznání. Oba tak učiní. Ďábel tak lidem poskytl pokušení.⁸

Evagrius Pontský při psaní seznamu uvedl osm ďábelských pokušení. Pýchu považoval za nejhorší hřích a počátek všech ostatních hříchů. Byla tedy v tomto seznamu uvedena dvakrát. Pýcha byla rozdělena na dvě nectnosti. Jedním z nich byla pýcha a druhým zpupnost. Zpupný člověk je někdo, kdo má příliš vysoké ego, po ostatních lidech chce, aby mu neustále říkali, jak je skvělý. Rozdíl mezi zpupností a pýchou je takový, že při zpupnosti potřebujeme ostatní lidi, chceme, aby nám dokazovali naši dokonalost. Ovšem když jsme pyšní, jsme zároveň soběstační, nezáleží nám na tom, jak nás vidí ostatní, jsme zahleděni sami do sebe. Řehoř I. poté tento seznam zkrátil na sedm hříchů, jelikož se domníval, že sedm má posvátný význam.⁹

Řecko-římská kultura považovala pýchu za jedno z nejzákladnějších prohřešení, nazývali to *Hybris*. Mezi lidmi se povídali mýty o Gibraltarském průlivu a okolí. Podle lidí, když někdo vyplul z tohoto průlivu anebo z jeho okolí, byl považován za pyšného, jelikož ho mohli potrestat bohové. *Hybris* mělo znamenat něco ve smyslu toho, že jsme nepřemožitelní, vládci nad svým životem.⁷

⁸ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 26. ISBN 978-80-85810-69-1

⁹ Sedm smrtelných hříchů, 1. Pýcha a závist [dokumentární film]. FILMEXPORT HOME VIDEO s. r. o. USA, 2011

2.2 Závist

Závist je jediná ze všech hříchů, která v sobě neskrývá ani kousek obveselení nebo slasti. Nenabízí nám vůbec nic pozitivního. Přináší nám jen sebetrýznění. Závist je touha po něčem, co vlastní někdo jiný. Nedokážeme se radovat vlastním úspěchům, protože úspěchy ostatních nám přijdou větší. A proč tedy tolik závidíme, když to pro nás nemá žádný přínos? V dnešní moderní době, kdy jsme si všichni rovni, je velmi obtížné nezávidět. Všichni máme podobné možnosti a říkáme si, že kdyby třeba byli jiné okolnosti, mohli bychom také mít bohatství anebo lásku. Všichni se navzájem porovnáváme. V dřívějších dobách, kdy byla jasně stanovená hierarchie a každý věděl kam patří, nebylo třeba tolik závidět. Rolníci si uvědomovali, že neexistuje žádná možnost, aby někdy byli třeba knížaty.

Dnešní doba plná reklamy a propagace nás navádí a manipuluje. Je vlastně celá postavená na závisti. Slavné osobnosti, jako jsou zpěváci a herci v nás podněcují závist, jelikož jsou vykresleni jako zajímavé, talentované osoby a my bychom vlastně chtěli být jako oni. My závidět nechceme, protože to pro nás není příjemné, ale naopak vlastně toužíme po tom, aby nám ostatní lidé záviděli.¹⁰

Jak tedy dosáhnout toho, abychom nezáviděli? Myslím si, že je důležité, abychom se smířili a spokojili s tím, kdo jsme a co máme. Měli bychom se naučit být takto šťastný a poté nebude třeba závidět druhým. Hlavně bychom si měli uvědomit, že život není spravedlivý, není tedy důvod někomu závidět, protože zrovna teď se mu daří, i když mi se snažíme mnohem více než on. Jednou se karta může obrátit a my budeme úspěšnější. Protikladem závisti je přejícnost. Neměli bychom být sobci a přát úspěch a spokojenost jen sobě, ale i druhým. Nejznámější zmínkou o závisti v knize Genesis je historka o Ábelovi a Kainovi. Ábel byl pastýřem a Kain rolníkem. Oba dva přinesli Bohu dar. Bohu se ale Kainův dar nelíbil, protože mu přinesl pouze zbytky, a tak jeho dar nepřijal. Kain se rozhněval a kvůli zášti, kterou cítil ke svému bratru, protože si myslel, že má neoprávněné výhody před Bohem, ho zabil.¹¹

¹⁰ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 46–50. ISBN 978-80-7195-249-7

¹¹ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 27. ISBN 978-80-85810-69-1

2.3 Hněv

Hněv je afektivní chování jako zlost nebo vztek. Hněv je neutuchající dychtivost po pomstě. Začátkem velkého hněvu bývá většinou bolest. Příčinou ovšem může být i nějaká malichernost. Hněv má více fází, od mírných až po velmi agresivní. Tento hřích vede ke katastrofě, může být smrtící. Hněvat se je snadné, ale hněvat se uváženě a nepřekročit určitou mez, je velmi obtížné.¹²

Podle Bible bychom měli přenechat hněv Bohu, protože on se hněvá spravedlivě. Bůh už se zlobí na svět a na lidstvo, takže my už v sobě hněv mít nemusíme. Je ale správné, abychom se nehněvali vůbec? Myslím si, že někdy je hněv na místě. Budeme jen přihlížet tomu, jak někdo ubližuje nám nebo někomu jinému? Budeme čekat, až nastane spravedlivost od Boha? Já myslím, že ne, ale všechno s mírou. Měli bychom se snažit řešit konflikty asertivně. Hněv sám o sobě, ale není hříšný. Hříšné je to, co po něm následuje, a to například krutost, násilí, útlak nebo dokonce vražda. Hněv je totiž příprava na útok. Domnívám se, že hněv je stejně tak jako radost přirozená emoce a neměli bychom ho potlačovat. Měli bychom najít určitou bilanci, rovnováhu mezi hněvem a mírumilovností. Měli bychom se snažit být laskaví a najít pochopení pro druhé. Ovládat sami sebe a předcházet tak výbuchům hněvu a konfliktům.

V knize Genesis byl nejrozhněvanější sám Bůh. V kapitole číslo 6, Bůh posílá svůj hněv na lidstvo. Chce, aby vše živé ze Země zmizelo a on tak mohl začít tvořit od začátku. Poslal na Zemi silný déšť. Potopy trvaly 40 dnů a nocí. Jedinému člověku, Noemu, povolil, aby se zachránil.¹³ Poté v kapitole číslo 11, se Bůh opět velmi hněval. Když lidé postavili Babylonskou věž, která byla vysoká až do nebes, Bohu se to nelíbilo. Bůh tedy věž rozdrtil a rozdělil lidi po celém světě, nebyl totiž spokojený s tím, že mají jen jedinou řeč a seskupují se jen na jednom místě.¹⁴ V kapitole číslo 18, kdy se Bůh znovu hněval na lidi, poslal oheň a síru na hříšníky v městech Sodoma a Gomora. Nyní netrestal všechny, jako tomu bylo dříve, ale jen určité lidi v městech Sodoma a Gomora,

¹² TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. s. 65. ISBN 978-80-7195-249-7

¹³ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 29. ISBN 978-80-85810-69-1

¹⁴ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 32. ISBN 978-80-85810-69-1

kteří zhřešili.¹⁵ Mnoho lidí toto Boží jednání obhájí tím, že jako rodiče své děti také káráme, když dělají něco špatně. Chceme, aby se poučili a příště takto už nejednali a to znamená, že se o ně zajímáme, staráme se o ně a chceme je nasměrovat správným směrem.¹⁶

Z knihy Genesis vyplývá, že Bohu nejvíce záleží na tom, jak se chová člověk k Bohu. V druhé knize Exodus se ovšem dozvídáme, že pro Boha je důležité, jak se k sobě lidé chovají navzájem. Důkazem tohoto posunu je desatero Božích přikázání.¹⁷ Hřích je vzpoura proti Bohu, když je směřována přímo k Bohu, ale i když směřuje k jinému člověku. V Novém zákoně hněv vystihuje událost, kdy se k Herodovi, izraelskému králi, donese zpráva, že se narodil údajný nový židovský král, tato novina ho natolik rozzuří, že vydá příkaz, aby byly zabity všechny děti podobného věku, jako byl Ježíš. Ježíš Kristus hněvu nepodleh, ani když ho mučili a křižovali. Poslední jeho slova před smrtí byla: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“¹⁸ Tento skutek by nás měl inspirovat, abychom se dokázali ovládat a nenechat se řídit touhou po pomstě.

2.4 Nestřídmost

Nestřídmost tedy obžerství je nadměrné přejídání se. Je to nerozumná dychtivost po jídle nebo pití. Nestřídmost se ovšem nemusí týkat jen jídla a pití, ale i jiných závislostí, které nemáme pod kontrolou, jako jsou například drogy nebo počítačové hry.

Papež Řehoř I. pokládal Nestřídmost za nejhorší ze všech hříchů a uvedl ho tedy na první příčku seznamu sedmi smrtelných hříchů. Tvrdil, že nejprve musíme ovládnout svoji nenasytost, abychom mohli odstartovat svoji duchovní cestu. Mohlo to být kvůli tomu, že byl zároveň mnich a jako takový, měl zakázáno dopřávat si jakékoli tělesné prožitky. Později už se na nestřídmost nahlíželo jako na nejlehčí hřích a postupem času byli lidé k tomuto hříchu mnohem více benevolentnější. I z pohledu křesťanství nepůsobí tento hřích tak velké zlo, jelikož je to prohřešení tělesné a ne

¹⁵ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 37–38. ISBN 978-80-85810-69-1

¹⁶ Sedm smrtelných hříchů, 3. Hněv, lakomství a lenost [dokumentární film]. FILMEXPORT HOME VIDEO s. r. o. USA, 2011.

¹⁷ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 89-90. ISBN 978-80-85810-69-1

¹⁸ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 1201. ISBN 978-80-85810-69-1

duševní. Navíc Ježíš Kristus měl přeci taky velmi rád jídlo a pití, především víno a velké hostiny. Podle křesťanství bychom si vlastně měli užívat jídla a pití, jakožto daru od Boha. Je ale důležité nic příliš nepřehánět. Jak se říká, měli bychom jíst, abychom byli a ne být, abychom jedli. Ve skutečnosti toho ale v Bibli o nestřídmosti mnoho nenajdeme.¹⁹

V dnešní době pohlížíme na obžerství jako na něco, co je docela běžné. Každý se přeci jednou za čas něčeho dobrého přejíme. Mnoho lidí je ale morbidně obézních. Myslím si, že důvodem je to, že můžeme jíst téměř cokoli, na co máme zrovna chuť a nedělat to, chce pevnou vůli. Být neustále pod kontrolou diety by se dalo také brát jako posedlost jídlem, a tedy i jako nestřídmost.²⁰

Jak víme, napříč historií byl přístup k tloušťce a nestřídmosti jiný. V 16. – 17. století byla tloušťka u žen signálem toho, že se mají dobře, a proto byla žádoucí a ideálem krásy. Moderní svět reklamy nás podněcuje k tomu, myslet si, že dokonalé tělo je u žen velmi hubené a u mužů svalnaté. Každý se ale cítí jinak ve svém těle, proto si myslím, že je jedno, jestli je někdo tlustý anebo hubený, důležité je, aby byl se svým tělem šťastný. Myslím si ale, že lidé často zaplňují jídlem a pitím nějaké prázdné místo uvnitř nich. Je důležité najít si správnou motivaci, která posilní naši vůli. Člověk se nesmí nechat zlákat tím, co nám ubližuje, ať už je to jídlo či drogy.

Co je tedy správné? Já si myslím, že jídlo a pití je opravdu dar, kterého bychom si měli vážit a zbytečně s ním neplýtvat. Ovšem nemyslím si, že je třeba neustále přemýšlet nad tím, jestli si mám dát ještě něco k jídlu anebo už by se to dalo pokládat za nestřídmost. Ovšem měli bychom mít nad své jednání nadhled a vědět, kdy už mi to, co dělám ubližuje, kdy už je to závislost. Jak už jsem naznačila – všeho s mírou.

¹⁹ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, strana 83–85. ISBN 978-80-7195-249-7.

²⁰ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, strana 85–90. ISBN 978-80-7195-249-7.

2.5 Smilstvo

Šesté přikázání z Desatera Božích přikázání: Nesesmílníš.²¹ Neboli podle křesťanství nečisté sexuální praktiky, jako je například cizoložství, pornografie, incest, znásilnění, homosexualita nebo sebeukájení.

Nejprve bych chtěla vyvrátit fámu, kterou si mnoho lidí myslí a to je, že církev je proti sexu nebo prožitku z něj. Není tomu tak, náboženství nám říká, že je to dar od Boha. Křesťané ale musí dodržovat určitá pravidla. Je zakázané a hříšné dokonce i pomyšlení na něco, po čem sexuálně toužíme, ale je to nečisté.²²

Existuje pojem *Násilné smilstvo*, který se v dřívějších dobách uplatňoval a znamená, že k pohlavnímu styku došlo bez souhlasu ženy, neplatil, ale pro znásilnění vlastní manželky.²³ Trendem dnešní doby je tzv. polygamie, jinými slovy mnohomanželství, to se ale objevuje i v průběhu historie. Ve starém zákoně je mnoho postav polygynních, má tedy více než jednu ženu. Jsou to například David nebo Šalamoun. Nový zákon ovšem mnohomanželství rázně zakazuje.

A jak je to se smilstvem dnes? Myslím si, že v porovnání s dřívější dobou, se dnes více provozuje předmanželský pohlavní styk. Podle mého názoru, kdyby tomu tak nebylo, bylo by méně rozvodů. Dnes má mnoho manželských párů už několik předchozích sexuálních zkušeností, a to může vést později k vztahovým problémům. Na druhou stranu si ale nemyslím, že jedna z možností by byla ta správná, je to věc každého páru, jak se rozhodnou. K hojnému střídání partnerů napomáhá i fakt, že máme mnoho metod antikoncepce a pár tedy nemá strach z pozdějšího těhotenství. V dnešní době má mnoho lidí sex pouze jako zábavu na jednu noc. Ze sexu se postupně vytrácí láska a stává se z ní jen obyčejná činnost, naplnění lidské potřeby.

Čím dál více se také otevírají tabuizovaná témata, o kterých se dříve nemluvalo. Sexuální témata nás obklopují všude. Televize, internet i reklama jsou plné sexuálních

²¹ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 89-90. ISBN 978-80-85810-69-1

²² Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 1121. ISBN 978-80-85810-69-1

²³ RASZKOVÁ, Pavlína. Smilstvo, násilné smilstvo a kuplířství. Zločiny proti mravopověstnosti v raně novověké trestněprávní teorii a praxi. Praha. Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií. 2008. Bakalářská práce. Studium humanitní vzdělanosti – Historický modul.

podtextů, která nás ovlivňují. Pornografie je také velmi dostupnou záležitostí. Sexualita se stává viditelnější, více se o ní mluví, ale zároveň z ní vyprchává důvěrnost, která má zůstat soukromá. Velká změna oproti minulosti nyní nastala také v přijímání do společnosti lidí s jinou orientací než heterosexuální. I o tématech, jako jsou například incest nebo znásilnění se hodně mluví. Myslím si, že je důležité o takovýchto tématech mluvit a upozorňovat na ně.

2.6 Lakomství

Lakomství neboli neovladatelná dychtivost po vlastnictví věcí a nevěle podělit se s ostatními. Vede k hříchům proti spravedlnosti, k nedostatku štědrosti, k odpírání pomoci potřebným. Člověk, který je chamtivý, lakomý, nemůže vstoupit do Království Božího. V křesťanství platí, že ten, kdo má, by měl vždy myslet i na toho, kdo nemá. Protikladem lakomství je štědrost. Lakomec má sobeckou touhu, získat do své moci lidi nebo majetek.

Desáté přikázání z desatera Božích přikázání nám říká: „*Nebudeš dychtit po ničem, co patří tvému bližnímu.*“²⁴ Hovoří o lakotě jako o stavu mysli. V judaismu má každá komunita společnou mísu. Funguje to tak, že ti lidé, kteří mají více, přispívají lidem, kteří mají méně.

V roce 586 před Kristem, Babyloňané dobyli Jeruzalém. Prorok píše v knize Jeremiášově o tom, že tito lidé byli posedlí lakomstvím, a proto je Bůh potrestal.²⁵ Podle buddhismu, který věří v Karmu, budou lakomci v příštím životě duchové, kteří budou mít stále hlad. Existuje prý sféra hladových duchů. Tito duchové nikdy nenasytí svůj hlad a budou se tak celý život trápit. Legenda, která si myslím, že výborně vystihuje lakomství, je o králi Midasovi. Midasovi jeho velké bohatství nestačilo a chtěl stále víc. Přál si, aby vše, na co sáhne bylo ze zlata. Bohové mu vyhověli, a tak vše čeho se jen

²⁴ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 89-90. ISBN 978-80-85810-69-1

²⁵ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 740. ISBN 978-80-85810-69-1

dotkl, bylo zlaté. On si ale takto nešťastnou náhodou proměnil jídlo i jeho dceru ve zlato. Midas posléze pochopil, že pochybil.²⁶

V dnešní době se lakomství považuje za něco, co je člověku ku prospěchu. Je přeci dobré mít velké cíle, být dychtivý po penězích, vědomostech nebo lásce. Je to přeci důkaz toho, že nejsme sami sobě lhostejní a máme se rádi. I posun lidské civilizace stojí tak trochu na chamtivosti, bažíme po objevování nových věcí, po nových vynálezech, nejsme spokojeni s tím, co už máme. Filozof David Hume řekl: „*Lakota a chtivost je hnací silou průmyslu*“.²⁷ Je to zároveň velmi sobecké, ale také motivující, chceme svůj život, jak nám byl dán, prožít nejlépe jak to lze. Mít o sebe zájem je ale rozdíl než být lakomý nebo chamtivý. Zájem se ale v lakomství může proměnit. Lakomství začne, když už se neohlédnu na to, co moje dychtivost po věcech způsobí druhým lidem. Do toho také spadá okrádání druhých. Je normální něco chtít mít, ale chamtivost je přílišná touha chtít něco mít a nerozdělit se.

Apoštol Pavel napsal: „*Kořenem všeho toho zla je láska k penězům.*“²⁸ Lakomství vede člověka ke špatným činnostem, jako je shromažďování majetku, okrádání nebo korupce.²⁶ Lakota je hlavně stav mysli a my bychom měli najít rovnováhu mezi nadbytkem a nedostatkem.

²⁶ Sedm smrtelných hříchů, 3. Hněv, lakomství a lenost [dokumentární film].

²⁷ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, strana 112. ISBN 978-80-7195-249-7.

²⁸ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 1321. ISBN 978-80-85810-69-1

2.7 Lenost

Lenost je nechuť něco udělat, kvůli chybějící motivaci. Je to nevyužitá kapacita svých možností a schopností. Protikladem lenosti je činorodost. Mnoho lidí se domnívá, že lenost je pouze fyzická, že jsme líní něco dělat. Existuje ale pojem duchovní lenost. Líný člověk nedokáže duchovně vyrůst, právě kvůli lenosti, i když fyzicky tvrdě pracuje. Bible říká: „*Lenost uvede do mrákot, zahálčivá duše bude hladovět.*“²⁹ Co je to tedy vlastně lenost? Jak moc je špatná? Kdyby lenost označovala pouze to, že si chceme ráno déle přispat nebo, že se místo procházky v lese radši budeme dívat na televizi, bylo by to vlastně docela nevinné. Lenost je ovšem spojována se zoufalstvím nebo hůře s depresí. Chybí nám v životě tak důležitá věc jako motivace, motivace pro to, něco dělat.³⁰ Příznakem lenosti může být sebelítost a lhostejnost vůči všemu. Tento hřích nám připadá nevinný, ale je velmi záluďný. Ve starém zákoně je mnoho zmínek o lenosti. „*Ten, kdo při své práci otálí, je bratrem zhoube.*“³¹ Šalamoun poukázal na to, abychom si vzali příklad z mravenců, kteří celý život tvrdě pracují. I my bychom měli o něco neustále usilovat.

Evagrius Ponský rozdělil lenost na dva samostatné hřichy. První z nich je *Acedia*, zbavuje lidi motivace, je to duchovní lhostejnost, dalo by se říct, že je nám prostě všechno úplně jedno a na ničem nám nezáleží. V dnešní době toto nazýváme jako syndrom vyhoření. Druhý se nazývá *Tristitia*, ten bych označila, jako zoufalství. V dnešní době také jako deprese. Podle křesťanství je ovšem zoufání považováno za hřích, jelikož nás odvádí od života, který nám byl dán Bohem.³²

Myslím si, že bychom měli na lenost pohlížet s větším strachem. Je to něco, co určitě nechceme, aby nás polapilo. Je velmi těžké se lenosti zbavit a čím déle ji v hlavě máme, tím více ji propadáme. Je důležité si vždy stanovit nějaký cíl, o něco usilovat a najít si správnou motivaci. S takovýmto přístupem by se nám lenost měla vyhnout obloukem.

²⁹ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 656. ISBN 978-80-85810-69-1

³⁰ TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, strana 126. ISBN 978-80-7195-249-7.

³¹ Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. s. 655. ISBN 978-80-85810-69-1

³² Sedm smrtelných hříchů, 3. Hněv, lakomství a lenost [dokumentární film].

3. Moje zpracování SSH

3.1 Výběr tématu

Téma sedm smrtelných hříchů jsme si vybrala z toho důvodu, že mi už od dětství připadalo velmi zajímavé. Tento námět mi přišel vždy zahalený rouškou tajemství a chtěla jsem se o něm dozvědět více. Dokonce i název problematiky je poněkud děsivý. Označení *smrtelný hřích* ve mně vyvolává hrůzu a mám pocit, že je to něco, čeho bych se měla bát. Chtěla jsem se dozvědět, jestli je pravda to, co se o tomto tématu obecně říká mezi lidmi anebo to má hlubší význam, který je zakořeněný v historii a dnešní pohled na věc, si lidé trochu přibarvili.

Když jsem přemýšlela nad tím, jak bych toto téma nejlépe vystihla, hned mě napadlo, že bych hříchů znázornila na lidech. Ve hře byly i další možnosti, jako například znázornit jednotlivé hříchů jako zvířata anebo úplně abstraktně. Tyto návrhy jsem ale zamítla, připadalo mi, že jelikož jsou tyto hříchů charakteristické pro lidi, bylo by nejvíce vhodné je právě na lidech vyobrazit. Také jsem si říkala, že bych hříchů sice mohla znázornit abstraktně, tak jak cítím, že vypadají, ovšem to by pro ostatní lidi nijak tyto práce dále nespojovalo s problematikou sedmi smrtelných hříchů. Od začátku jsem věděla, že chci dělat portréty, protože tyto hříchů vychází z hlavy a jde tedy především o výraz v obličeji.

V prvotních návrzích jsem ale měla u některých hříchů znázorněny i ruce. Bylo pro mě totiž velmi těžké vylíčit podstatu hříchů pouze na obličeji, respektive, domnívala jsem se, že by divák nepoznal, o jaký hřích se jedná. Došla jsem tedy k závěru, že by bylo vhodné ke každému hřichu zvolit atribut, který je pro daný hřích charakteristický. Jelikož jsem si na zpracování praktické části mé bakalářské práce zvolila kombinovanou techniku, musela jsem také přemýšlet, která technika by v kombinaci s další, nejlépe podtrhovala výraz, který chci, aby práce měly. Chtěla jsem, aby hříchů měly přesně takovou atmosféru, jakou působí na mě. A to tedy lehce tajuplnou, ovšem já jsem je zpracovala s trochou nápovědy, aby divák poznal, o který hřích se jedná.

Dále jsem si musela vybrat, na jaký formát práce zpracuji. Zvolila jsem si formát A2, chtěla jsem totiž, aby portréty měli podobnou velikost, jako je reálná velikost hlavy,

a proto jsem si na mě vyhradila prostor ve velikosti přibližně A3. Dále jsem si přála, aby okolní malba měla více prostoru a hlavy tak nebyly ve formátu příliš vtěsnané. Když jsme tedy přemýšlela o technice, kterou znázorním portréty, zvolila jsem takovou, která splňovala všechny moje požadavky, a to linoryt. Líbí se mi, že linoryt je tradiční umělecká technika a má bohatou historii, tak jako i sedm smrtelných hříchů. Měla bych také zmínit, že pro tisk linorytu jsem použila pouze černou tiskařskou barvu. Jako kombinaci k linorytu, jsem si vybrala malbu anilinovými barvami. Velmi se mi líbí spojení těchto dvou technik, jelikož se krásně doplňují. Linoryt má hutně černé, strukturované obrysy, které mají podtrhnout špatnost hříchů a obláčky anilinové barvy vytváří dojem duchovní hodnoty.

3.2 Techniky (linoryt, anilinové barvy)

První techniku, kterou jsem si zvolila, byl tedy linoryt. Linoryt je technikou tisku z výšky. Tisk z výšky je nejstarší technikou, dodnes je považován za základní tisk. Princip tisku z výšky spočívá v tom, že se netisknoucí místa z plochy odstraní mechanickým nebo chemickým způsobem. Na vyvýšená místa se pomocí tiskařského válečku nanese tisková barva, přebytečná barva se setře. Poté je obraz za tlaku tiskového lisu obtisknut na nejrůznější materiály, jako je dřevo, kov nebo klasicky na papír. Známým autorem, který tvořil díla za pomoci tisku z výšky je například Albrecht Dürer, technikou dřevořezu. Techniky tisku z výšky se tedy dělí na: Dřevořez, dřevoryt, linoryt, kovoryt, oceloryt, linořez, kamenoryt, olovoryt a rytina do křídové desky.³³

Já jsem si tedy vybrala linoryt. V dnešní době se jedná o jednu z nejrozšířenějších technik k reprodukci děl, pro její snadnou dostupnost tiskového materiálu – lina. Je vhodná pro velkoformátové tiskoviny, jako je třeba plakát. Je to ideální technika pro začátečníky v tomto oboru. Principem je tato technika podobná dřevořezu, s tím rozdílem, že tisková forma linolea je mnohem měkčí než dřevo, a proto je snadněji zpracovatelná, vyžaduje ovšem jistou ruku a je úspornější ve výrazu.³⁴

³³ MALÝ, Zbyněk. Grafické techniky pro každého. Brno: CP Books, 2005. ISBN 9788025102961

³⁴ MARCO, Jindřich. O grafice: kniha pro sběratele a milovníky umění. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN 23-028-81

Nejblíže má tato technika linorytu tedy k dřevořezu nebo dřevorytu. Do linolea, které je stranově obrácené vytváříme kresbu pomocí řezání a rytí, používáme při tom různé druhy a velikosti rydel. Výborným lino rytcem byl například Vojtěch Preissig.³⁵

Pro tisk linorytu se používá tiskařská barva, já jsem na tisk použila barvu na olejové bázi, která se ředila terpentýnem. Bylo potřeba barvu nejprve namíchat a poté se mohla začít válet. Použila jsem více druhů válečků a barvu tak nanášela na lino. Lino jsem poté obtiskla na papír a pomocí prasečí kosti jsem barvu vtláčila z lina do papíru. V mé bakalářské práci jsem využila hlavní funkci techniky linorytu a tedy to, že lze matrici obtiskovat vícekrát. Tento efekt jsem využila u pozadí obrazů, kde se jeden objekt vyskytuje vícekrát ve stejné podobě, ale v jiné intenzitě. Při tvorbě jsem také obtiskovala hadí kůži do pozadí obrazu Závist.

Druhou techniku, kterou jsem použila při tvorbě praktické části mé bakalářské práce byla malba anilinovými barvami. Anilinové barvy jsou velmi podobné akvarelovým. Tuto autorskou techniku používali již staří Egypťané.³⁶ Barvu jsem použila ke kolorování částí linorytu a také jako pozadí obrazu. Anilinové barvy se do sebe vpíjí a vytvářejí tak další odstíny barev. Tyto barvy jsou ředitelné vodou, jsou syté, ale zároveň nejsou příliš krycí. Mají také pestré odstíny barev. Velmi se mi líbí, kvůli efektu, který vytvářejí. S prací s těmito barvami jsem velmi spokojená. Anilinovými barvami jsem dokázala vyjádřit přesně ty emoce, které jsem cítila při tvorbě. Pocity, které mám s každým hříchem spojené. Velmi mě bavilo, že pomocí linorytu mohu emoce popsat konkrétně na portrétech a věcech a anilinovými barvami zase lze vyjádřit pocity abstraktně, toho jsem docílila díky barevným skvrnám.

3.3 Postup práce

Když už jsem tedy měla vybrané téma i techniku, kterou toto téma zpracuji, začala jsem tvořit. Prvotní návrhy jsem kreslila tužkou pouze na formát a5. Poté jsem si ale uvědomila, že v tak malém formátu nelze vyjádřit vše co bych chtěla a také, že stíny tužkou jsou velmi vzdálené od stínování v linorytu. Dále jsem tedy návrhy přetvářela

³⁵ KREJČA, Aleš. *Techniky grafického umění*. Praha: Artia, 1981. ISBN 9788074420030

³⁶ PARRAMÓN, José M. *První kroky v malbě*. 2004, Vašut. Strana 10. ISBN 80-7236-293-3

na větší formát a také jsem je kreslila černým fixem, kterým lze vytvořit podobné linie, jako linorytem. Snažila jsem se návrhy co nejvíce zjednodušit a znázornit spíše graficky.

První hřích, který jsme zpracovávala byl Nestřídmost. Na tento motiv jsem se totiž velmi těšila, přišlo mi to jako výzva. Bylo pro mě velmi těžké, abych zobrazila člověka, posedlého obžerstvím. Potřebovala jsem, aby bylo na první pohled jasné, že se jedná o tento hřích, takže jsem musela zobrazit obličej tlustého člověka, ale zároveň jsem nechtěla, aby to působilo výsměšně. Víím totiž, že ne každý silnější člověk je hned obžera, takže jsem jako charakteristický prvek zvolila jídlo, aby bylo na první pohled jasné, že se jedná o nestřídmost. Obličej jsem doplnila o špagety, které muži vykukují z úst a on je právě konzumuje. Dále jsem tedy jako atribut znázornila nakousnou tabulku čokolády. Barva, kterou jsem tomuto hříchu přiřadila, je hnědá. Hnědá barva na mě působí velmi klidně, také ji mám velmi spjatou s jídlem. Podle psychologie hnědá barva symbolizuje jistotu, domov, tradice, mlčenlivost a vážnost. Hlavu jsem vykreslila do tvaru hrušky, podtrhla jsem tím tak její nepřírozenost.

Jako druhý hřích jsem vytvářela obraz Pýchy. Tento hřích jsem pojala stejně jako je na něj obecně společensky nahlíženo. Znázornila jsem tedy půvabnou dívku s upravenými vlasy, dlouhou náušnicí a s pootevřenými ústy. Dívka má hrdě pozvednutou bradu a nos, jehož špička se zvedá nahoru. Dívka má za uchem dvě paví pera, která jsou atributem pro tento hřích. Paví pera mají odkazovat na paví pýchu. Páv je symbolem pýchy, přepychu i Krista. V prvotním návrhu měla dívka za uchem místo pavího pera květinu narcis. Tuto květinu mám spojenou s přílišnou sebeláskou nebo domýšlivostí. Návrh jsem ale předělala, protože mi květinu nevyhovovala velikostně k hlavě dívky. Také dívka měla původně menší nos, chtěla jsem ale jeho zvětšením docílit toho, že bude vypadat více pyšně a namyšleně. Pro tento hřích jsem zvolila tyrkysovou barvu, odstíny modré a zelené. Tyrkysová barva ve mně evokuje představu šperků, drahých kamenů a látek nebo paláců. Odstíny modré, zelené a tyrkysové jsem zvolila kvůli tomu, že reálné paví pero je takto zbarveno. Znak pavího pera je také použit v pozadí obrazu na malbě. Zde jsem využila efektu linorytu a toho, že jsem matrici linorytu obtiskla malým tlakem a obraz tedy není dotištěný celý. Pro tento hřích jsem si byla sama modelkou a obraz je tedy inspirovaný mojí fotkou. Tento hřích jsem tiskla a dále zpracovávala na více papírů různých barev. Nejvíce výrazný mi ovšem přišel na světle modrý odstín papíru, a proto jsem tedy jako finální verzi vybrala tuto.

Jako další jsem vytvářela obraz hněvu. Postupovala jsem tak, že jsem si nejprve prohlížela na internetu různé fotografie rozzlobených lidí a poté jsem vybírala znaky, které jsem chtěla použít i na mém obraze. Všimla jsem si, že většina fotografií, které jsem našla na internetu, zobrazuje rozzlobené muže. To mě vedlo k zajímavé myšlence, že jsem vlastně od začátku měla v plánu zobrazit rozhněvaného muže a ne ženu. Myslím, že jsou s hněvem více spojováni muži. Tak jako i u předchozího hříchu pýchy, jsem ani na vteřinu nezapochoybovala, že moje ztvárnění pýchy bude představovat žena. I když by hněv mohla představovat žena a pýchu zase muž. Podle mého názoru je to předpojatost a společnost nám to takto nastavila. Když se ale vrátím k mému zpracování Hněvu, chtěla jsem tedy, aby tento muž byl středního věku, aby měl otevřená ústa s vyceněnými zuby a vypadalo to, jako by křičel. To jsem podpořila zvýrazněním krčních tepen. Muž má také přivřené červené oči, protože jsou plné zlosti. Na celém obličejí má mnoho vrásek, které mají naznačovat napjatost. V prvním návrhu měl muž oči vykulené, což mi spíše evokovalo šílenství než hněv, proto jsem návrh pozměnila. K tomuto hříchu jsem zvolila červenou barvu, která má evokovat krev. Červená barva se také objevuje v mužových očích, což podporuje zlost, kterou právě prožívá. Při tvorbě tohoto obrazu jsem se snažila vybavit si všechny emoce, které při hněvu cítím a přenést je na papír. Jako atribut jsem pro tento hřích zvolila linie. Nejprve jsem uvažovala nad střepy, kvůli jejich ostrosti, poté jsem ale střep stále zjednodušovala a došla jsem k závěru, že můj záměr lépe vystihuje tento minimalistický symbol. Pro tento hřích jsem vybrala světle béžový papír.

Čtvrtý motiv, který jsem ztvárňovala, byla lenost. Lenost je mi ze všech hříchů nejbližší, a proto jsem hned věděla, jak ji zpracovat. Chtěla jsem znázornit únavu těla i duše. V prvotním návrhu jsem zobrazila zívající dívku, poté jsem ale došla k závěru, že lenost bude lépe vystihovat spící dívka. Ztvárnila jsem tedy dívku se zavřenými očima, pootevřenými ústy, z kterých vytéká slina a s rozcuchanými vlasy. Dívka leží na polštáři a rukou ho objímá. K tomuto hříchu jsem vybrala světle fialovou barvu. Původně měla být barva tohoto hříchu šedá, tu jsem se ovšem rozhodla přenechat jako barvu podkladu. Chtěla jsem, aby světle fialová barva evokovala obláčky. V těchto obláčkách poletují pířka z polštářů. Tyto pířka jsou atributem hříchu lenosti. Barvu jsem také použila na oční víčka i pod oči dívky.

Další přišel na řadu hřích závist. Když se řekne, že je někdo závistivý, vždy si představím člověka, který má zamračený výraz a lehce přivřené oči, z kterých vyzařuje negativní energie, proto jsem se rozhodla takto znázornit i dívku na mém obraze. Také je zřejmé, že závidí někomu jinému, proto jsem dívku zobrazila, jak hledí přes jedno své rameno. Má tedy jednu půlku obličeje viditelnější než druhou. Atributem tohoto hřichu je had. Tento had dívce prolézá vlasy, vypadá to, jako by ji doslova prolézal hlavou. V pozadí obrazu je obtisknutá hadí kůže. V křesťanství je had považován za symbol prvotního hřichu Adama a Evy. Had má v křesťanství podobu d'ábla. Zelená barva pro tento hřích pro mě byla jasná volba. Zelenou si ze závistí spojuji od malička. Vždy jsem slyšela, jak někdo o někom tvrdí: „On/ona je zelený závistí.“

Předposledním hřichem, který jsem zpracovávala bylo smilstvo. Vytváření tohoto obrazu mě bavilo nejvíce a také jsem s ním nejvíce spokojená. Vyobrazila jsem dívku, která má výrazné líčení očíh víček a dlouhé umělé řasy. Hlavu jí rýsují vlnité rozčuchané vlasy, které mají podtrhovat její divokost. V jejím levém oboří má piercing, nos a prostor lícních kostí ji zdobí pihy. Výrazným prvkem na obraze je dívčin jazyk, který ji vykukuje z pootevřených úst a má růžovou barvu. V původním návrhu byl jazyk kratší, rozhodla jsem se ale pro jeho prodloužení, kvůli tomu, aby si jazyk upoutal více pozornosti. Jako atribut pro tento hřích jsem zvolila rty. Snažila jsem se rty vytvořit tak, aby připomínali obtisk rtěnky. Proto jsem v pozadí obrazu záměrně některé matrice linorytu neobtiskla celé. Barvou tohoto hřichu je růžová. Růžovou barvu jsem zvolila právě kvůli tomu, že je to typicky dámská barva a také barva rtěnek. Může to být ale také barva dětské nevinnosti, což si odporuje s vyobrazením smilstva a tento souboj se mi na obraze velmi líbí. Malba v pozadí obrazu je jedinečná a v celé sérii obrazů sedmi smrtelných hříchů se jinde nevyskytuje. Použila jsem takový druh štětce, který vytvořil linie, které jsou nesystematicky rozvlněny po celém pozadí obrazu.

Poslední hřích, který jsem ztvárnila bylo lakomství. U tohoto hřichu jsem se velmi inspirovala postavou lakomce Harpagona, z divadelní hry Lakomec od Molièra, kterého ztvárnil francouzský herec Louis de Funès. Snažila jsem se na muži hlavně vystihnout výraz v obličeji. Chtěla jsem, aby se tvářil, tak jakože vše patří jen jemu a že se s nikým za žádnou cenu nerozdělí. Jako atribut tohoto hřichu jsem zvolila peníze. Obtisk mincí se vyskytuje v pozadí obrazu. V prvním návrhu muž neměl klobouk, ale poté mě napadlo, že by klobouk, zpoza kterého vyčuhují peníze mohl být dobrou

metaforou pro hromadění majetku. Barvou lakomství je pro mě žlutá až oranžová barva. Mám tuto barvu velmi spjatou s penězi a bohatstvím. Také mužovi oči jsem vykolorovala touto barvou.

4. Inspirace

Nyní bych chtěla zmínit některá díla, kterými jsem se volně inspirovala. Před tím, než jsem začala tvořit své vlastní obrazy, jsem si vyhledala díla a umělce, kteří se již přede mnou zabývali uměleckým ztvárněním tématu sedmi smrtelných hříchů. První autor, který mě zaujal svými díly, byl Hieronymus Bosch a jeho dílo *Sedm hlavních hříchů*,²¹ které bylo vytvořeno kolem roku 1475. Obraz je vystaven v Madridu, v Museo del Prado. Bosch ho vytvořil technikou olej na dřevě a jeho rozměr je 120 x 150 cm.³⁷ Na tomto díle jsou rozmístěny čtyři kruhy, každý v jednom rohu obrazu. Tyto kruhy vyobrazují: Peklo a spásu, Smrt hříšníka a Poslední soud. Sedm smrtelných hříchů se nachází v rozměrnějším kruhu ve středu obrazu. Kruh v prostředku obrazu značí Boží oko a postava v něm je Ježíš Kristus. Na tomto obraze se mi velmi líbí jeho popisnost, to, že je pro diváka snadné odhadnout, která část obrazu představuje daný hřích.

Dalším umělcem, který tvořil obraz s tematikou sedmi smrtelných hříchů byl vlámský umělec Pieter Bruegel starší. Bruegel vytvářel především tematické obrazy z běžného života, ztvárňoval rovněž krajiny, inspiroval se také Biblickými příběhy. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších nizozemských malířů z 16. století. V roce 1557 vytvořil sérii mědirytin, nazvanou *sedm smrtelných hříchů a sedm ctností*. Velmi se mi líbí také rytina *Velké ryby polykají malé ryby*³⁸, z roku 1557.

Další velkou inspirací pro mě byl Soubor soch od Matyáše Bernarda Brauna, je to soubor celkem 24 plastik³⁹. Sochy mají znázorňovat rozdíl mezi dobrem a zlem, tedy hříchem. Plastiky vyobrazují Ctnosti – Cudnost, Píle, Víra, Láska, Trpělivost, Moudrost, Statečnost, Štědrost, Upřímnost, Naděje, Spravedlnost a Neřesti – Závist, Smilstvo, Obžerství, Lakomství, Lstivost, Hněv, Lenost, Pýcha, Zoufalství, Lehkomyšlnost, Pomluva. Sochy byly vytvořeny kolem roku 1719. Sochy jsou umístěné

³⁷ Obrázek číslo 1

³⁸ Obrázek číslo 7

³⁹ Obrázek číslo 6

po trase před hospitálem v Kuksu, jedná se ale o kopie. Na této sérii obrazů mě nejvíce přitahuje myšlenka, moralizujícího souboje dobra a zla.

Velmi mě také inspiroval jeden současný umělec, jménem Guy Denning. Tento výtvarník se narodil v Somerestu v Anglii, ale později, v roce 2007 se přestěhoval do Francie. Tvoří především figurální kresbu a malbu. Nejvíce obdivuji to, kolik emocí dokáže jeho díla v divákovi vyvolat. Jeho portréty ⁴⁰ mají velmi realistickou podobu, ovšem srčí z nich emoce. Tvoří obrazy velmi expresivně a zabývá se školujícími tématy, která jsou zrovna velmi diskutována ve společnosti.

Dále bych zde chtěla zmínit Františka Hodonského, českého malíře, grafika a sochaře a současně také vedoucího mé bakalářské práce, který mě velmi inspiroval. Nejvíce inspirativní pro mě bylo jeho grafické dílo. Velmi se mi líbí, jak v grafice pracuje s barvou. ⁴¹

Závěr – sebereflexe

Cílem mé bakalářské práce bylo, problematiku sedmi smrtelných hříchů popsat, rozebrat ji a nahlédnout na ni z různých úhlů pohledů. Ať už to byl pohled ateistický, křesťanský, novodobý nebo historický. Chtěla jsem si tímto zpracováním ujasnit, která z cest je vlastně správná. Došla jsem k závěru, že každá strana má své kladné i záporné myšlenky. S některými postoji ke hříchům souhlasím a jiné jsou mi protivné. Důležité pro mě ovšem je, že mám nyní o této problematice komplexní přehled. Myslím si, že do budoucna budu nad tímto tématem stále přemýšlet.

Doufám, že se mi podařilo vyvrátit fámy, které mnoho lidí považuje za pravdu. Dokonce i já jsem před psaním této bakalářské práce některým fámám věřila, ale nyní už vím, jak se věci doopravdy mají. Mnoho věcí mě při sbírání informací o této tématice překvapilo.

Myslím si, že sedm smrtelných hříchů jako téma, ať už je jakkoli starodávné, velmi často omílané anebo naopak zpopularizované či komerční má stále obrovský význam. Důvod

⁴⁰ Obrázek číslo 5

⁴¹ Obrázek číslo 8

toho, proč je toto téma tak známé, je fakt, že je extrémně důležité pro nás, pro lidi. Ať už jsou lidé křesťané, ateisté nebo jiného vyznání, měli by se těmto hříchům či neřestem vyvarovat. Když ne kvůli vyznání, tak alespoň kvůli sobě. Tyto neřesti mnoho lidí bere na lehkou váhu, vždyť přece v dnešní době už jsme tyto starodávné stereotypy dávno překonali, neuvědomují si však, že neřesti mohou mít fatální následky. Tyto hříchy se navzájem doprovázejí a jeden rozvíjí další. Myslím si, že každý z nás je v malé či větší míře posedlí některým z hříchů. Ať už jsme občas trochu líní, kamarádovi závidíme novou televizi anebo se někdy rádi přejíme něčeho dobrého, neznamená to hned, že jsme hříšníci a automaticky budeme dělat i další hříchy. Měli bychom, když si uvědomíme, že to, co děláme nebo prožíváme není správné, přestat s tímto jednáním a pokusit se povznést se nad tím problémem. Velmi nám to uleví, proč přeci trýznit sami sebe?

Na začátku mé práce jsem se zmiňovala o tom, že nedokážu pochopit, proč to lidé stále dělají, proč hřeší i když vědí, že je to pro ně i pro okolí špatné. Myslím si, že je to kvůli tomu, aby zde byla jakási rovnováha. Lidé jsou stále jen lidmi, nemění se během života v mocnější bytost a mají své nedokonalosti. Proto si myslím, že nedílnou součástí lidského života je i touha, pokušení, zvědavost a také odvaha zkusit to, i když v hloubi duše vím, že to není dobré a možná to i špatně dopadne. Ale dokud se ze svých chyb nepoučím, nenaučím se sebereflexi, budu se stále motat v začarovaném kruhu zoufalství.

Domnívám se, že jsem každý hřích vysvětlila a rozebrala dostatečně a doufám, že to současně i s mým pojetím hříchů napomohlo k pochopení, proč jsem hříchy výtvarně zpracovala takto. Snažila jsem se o to, aby se fakta z literatury mísily s mými názory a postřehy a vytvářely tak zajímavý a ucelený soubor myšlenek z různých úhlů pohledů.

Praktickou část mé bakalářské práce jsem si velmi užila. Bivil mě jak proces vymýšlení, tak i pozdější výtvarné zpracování. Velmi bych chtěla vyzdvihnout kombinaci technik, které jsem si vybrala. Myslím si, že spolu náramně harmonizovali a určitě je do budoucna plánuji společně využívat. Důležité pro mě bylo do obrazů dostat emoce. Chtěla jsem, aby obrazy vyzařovaly tou danou emoci, která je typická a velmi spjatá s daným hříchem. Dále jsem se však snažila docílit i toho, aby obrazy vyvolávaly emoce také v divákovi.

Resumé

This bachelor thesis deals with the issue of the seven Deadly Sins. It has two parts – theoretical and practical. I explore this topic from the point of view of atheism, Christianity, other religions, modern times and history. At work, I deal with every sin separately and analyse it in detail. For theoretical work, I drew mainly from literature. In the practical part, I was based on the work of artists. I created a set of seven paintings. Each image represents one sin. I used a combination of linotype and aniline paint techniques.

Zdroje

Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih), český ekumenický překlad. 2008, Česká biblická společnost. ISBN 978-80-85810-69-1

VOLAVKOVÁ Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

GROLLOVÁ, Jana a Daniela RYWIKOVÁ. Militia est vita hominis: sedm smrtelných hříchů a sedm skutků milosrdenství v literárních a vizuálních pramenech českého středověku. 1. vyd. České Budějovice: Veduta, 2013, 275 s. ISBN 978-80-86829-85-2

KREJČA, Aleš. Techniky grafického umění. Praha: Artia, 1981. ISBN 9788074420030

MALÝ, Zbyněk. Grafické techniky pro každého. Brno: CP Books, 2005. ISBN 9788025102961

MARCO, Jindřich. O grafice: kniha pro sběratele a milovníky umění. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN 23-028-81

NOVOTNÝ, Adolf. Biblický slovník (A-Ž). 1992, Kalich, Česká biblická společnost. ISBN: 9788070175286

PARRAMÓN, José M. První kroky v malbě. 2004, Vašut. ISBN 80-7236-293-3

PETROSILLO, Piero. Křesťanství od A do Z. 1998, Karmelitánské nakladatelství. Strana 66 Hřích. ISBN 80-7192-365-6.

RASZKOVÁ, Pavlína. *Smilstvo, násilné smilstvo a kuplířství. Zločiny proti mravopočestnosti v raně novověké trestněprávní teorii a praxi*. Praha. Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií. 2008. Bakalářská práce. Studium humanitní vzdělanosti – Historický modul.

SEDLÁK, Jan. Henri de Toulouse Lautrec. Praha: Odeon, 1985. ISBN 01-522-85

TOMLIN, Graham. Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat. 2009, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, strana 29. ISBN 978-80-7195-249-7.

VOLAVKOVÁ, Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

Audiovizuální zdroje

Sedm smrtelných hříchů, 1. Pýcha a závist [dokumentární film]. FILMEEXPORT HOME VIDEO s. r. o. USA, 2011.

Sedm smrtelných hříchů, 2. Obžerství a smilstvo [dokumentární film]. FILMEEXPORT HOME VIDEO s. r. o. USA, 2011.

Sedm smrtelných hříchů, 3. Hněv, lakomství a lenost [dokumentární film]. FILMEEXPORT HOME VIDEO s. r. o. USA, 2011.

Internetové zdroje

Šesté přikázání. [online] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskestudny.cz/jan-hus-o-sexu/>>

Seznam obrazových příloh

(obr. 1) Sedm smrtelných hříchů, 1475, Hieronymus Bosch

VOLAVKOVÁ Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

(obr. 2) Sedm smrtelných hříchů, 1475, Hieronymus Bosch, detail Peklo

VOLAVKOVÁ Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

(obr. 3) Sedm smrtelných hříchů, 1475, Hieronymus Bosch, detail Lakomství

VOLAVKOVÁ Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

(obr. 4) Sedm smrtelných hříchů, 1475, Hieronymus Bosch, detail Obžerství

VOLAVKOVÁ Hana. Hieronymus Bosch. 1973, Praha: Odeon. Strana 6–10. ISBN 01-501-73

(obr. 5) twenty four hours in the life of a mad man 10, Guy Denning

<https://guydenning.org/>

(obr. 6) Ctnosti a Neřesti, 1719, Matyáš Bernard Braun

<https://www.richtera.cz/betlemari/kuks/ctnosti.html>

(obr. 7) Velké ryby polykají malé ryby, 1557, Pieter Bruegel st.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pieter_Brueghel#/media/File:Pieter_Bruegel_the_Elder_Big_Fish_Eat_Little_Fish.JPG

(obr. 8) Lekníny podle Moneta 2/3, dřevořez, 2014, František Hodonský

http://www.fineart.cz/artist_page.aspx?langId=1&artist=17

(obr. 9) Marcelle Lender, 1895, Henri de Toulouse-Lautrec

SEDLÁK, Jan. Henri de Toulouse Lautrec. Praha: Odeon, 1985. ISBN 01-522-85

(obr. 10) Pošetilá panna, 1470 až 1482, Martin Schongauer

MARCO, Jindřich. O grafice: kniha pro sběratele a milovníky umění. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN 23-028-81

(obr. 11) Cigarety Job, 1896, Alfons Mucha

MARCO, Jindřich. O grafice: kniha pro sběratele a milovníky umění. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN 23-028-81

Obrazová příloha

(obr. 1)

(obr. 2)

(obr. 3)

(obr. 4)

(obr. 5)

(obr. 6)

(obr. 7)

(obr. 8)

(obr. 9)

(obr. 10)

(obr. 11)

Vlastní tvorba

Pýcha

Závist

Hněv

Nestřídmost

Smilstvo

Lakomství

Lenost

